THE RELATIONSHIP BETWEEN THE CATHOLIC CHURCH AND THE COMMUNISTE STATE IN THE PERIOD BETWEEN 1948-1949:THE INVENTORY

Gyenge József
PhD. student, University of Medicine, Pharmacy, Science and Technology of Târgu Mureş

Abstract:The Romano-Catholic Church had a well-contoured status in the communist period, which, despite the difficulties set by the govern and the party, wasn't oppressed or dissolved, but the wealth of the church was nationalized, therefore the financial situation of the priests and subsidiaries was devastating between 1948-1949.
At first, Ministry of Church Affairs and Finance begins the inventory of the wealth of episcopates, archpriestships, monastries and subsidiaries, where the whole wealth is under inventory, all the goods of the Romano-Catholic Church.
Archpriestships centralize all the inventories of monasteries and parishes being under their influence, centralize all of the completed forms about the wealth of the churches and parishes and send them to the archdiocese from Alba-Iulia, the number one centralizing Institution, where the correctness of these forms is checked.

Keywords : inventory, circulation, following, penitentiary, communism

Îndată după ocuparea Ţării noastre de către armata sovietică, măsurile de subjugare politică, economică şi spirituală a poporului român s-au făcut treptat simţite. Între statul Român și Vatican Concordatul era încă în vigoare, și acest Concordat reglementa clar modul de organizare și funcționare a bisericii catolice. În urma acestor prevederi se putea oarecum deduce că peste puțin timp comuniștii vor denunța această înțelegere, rupând astfel biserica de principalul său forță de conducere. Comuniştii şi acoliţii lor şi-au exprimat făţiş ţelurile de înfrăţire cu sovieticii, de distrugere sistematică a vechilor structuri de stat, inclusiv cele sociale, şi de înlocuirea acestora cu alte de tip sovietic, pentru a omogeniza, uniformiza şi aservi întreaga viaţă românească imperialismului stalinist. Regretabil este că printre forţele politice, culturale şi spirituale preaplecate dictatorului Stalin, s-a numărat şi ierarhia Bisericii Ortodoxe Române, în frunte cu Mitropolitul Nicolae Bălan al Sibiului şi cu Patriarhului Iustinian Marina, colaboratori neobosiţi ai guvernului comunist condus de Petru Groza şi ai Patriarhului moscovit Alexei, slugi devotate comunismului ateu.
Aceştia, împreună cu alte slugi, duşmani ai intereselor vitale româneşti, au trecut la realizarea măsurilor menite să distrugă Biserica Română Unită, citadela neînfricată a rezistenţei sufletului românesc în faţa opresiunii străine: denunţarea Concordatului cu Vaticanul(17 iulie 1948), noua Lege a Cultelor(Decretul 177 din 4 august 1948), propagandă împotriva Bisericiii Române Unite pentru a o discredita în faţa naţiunii.[1]

După adoptarea noii constituții sovietizarea României era completă din punct de vedere politic, comuniștii preluând totalmente frânele țării, putând să treacă la construirea internă a modelului stalinist, în care acele instituții care reprezentau o posibilă amenințare trebuiau să

[1] Pr. prof. Dr. Ioan M. Bota: *Istoria Bisericii Universale şi a Bisericii Româneşti de la origini până astăzi,* ediţia a II-a, Editura Viata Crestina, Cluj-Napoca, 2003, pag.483

BDD-A29541 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 09:11:21 UTC)

dispară, sau rolul rol trebuia diminuat. Biserica era o astfel de instituție, iar Biserica Catolică, care refuzase deja colaborarea cu nou putere avea să sufere din această cauză. Vara anului 1948 a reprezentat perioada în care au fost adoptate acele măsuri legislative care îngrăuneau funcționarea acestei Biserici, și care au impus funcționarea lor vreme de 40 de ani.

Anul 1948 a reprezentat un an de cumpănă în istoria României, cât și în istoria Bisericii catolice din România. După elaborarea Constituției Republicii Populare Române se trece la naționalizarea întreprinderilor și a clădirilor, este denunțat unilateral Concordatul încheiat cu Vaticanul, este întrodusă noua lege a cultelor, prin care toate școlile confesionale sunt naționalizate, și în cele din urmă este desființată biserica greco-catolică, deoarece ,, Această biserică re întoarce în sânul bisericii mamă, din al cărui trup a fost rupt acum 350 de ani". În tot acest timp episcopul Márton Áron a redactat mai multe circulare prin care îndruma credincioșii ca în aceste vremuri tulburi să rămâne uniți și fideli față de biserică. În același timp a refuzat orice tratative care ar fi dus la subordonarea bisericii catolice față de noua putere.

La 2 martie 1948 este publicat în Monitorul Oficial nr.51 schimbarea unor articole a legii Culterol NR.54 din 1928, schimbările aduc cu ei suprimarea tot mai mare a Bisericilor și aduc la suprafață dorința partidului comunist și a Ministerul Cultelor de a lua sub controlul total a lor cultele religioase. Astfel se modifică articolele a 12-lea, a 18-lea ,a 27-lea, a 34-lea și a 51-lea din legea pentru regimul general al Cultelor din 22 Aprilie 1928, după cum urmează :

1. Între alineatul 3 și 4 din articolul 12-lea se întroduce următorul alineat : Bunurile mobile și imobile constituind patrimoniul cultelor, a diferitelor lor părți constitutive, fundațiunile, asociațiile sau instituțiile de orice fel, vor fi inventariate de organele lor legale. Organele centrale ale cultelor vor comunica toate datele cu privire la aceste inventare Ministerului Cultelor, pentru exercitarea dreptului de verificare și control.

2. Articolul 18-lea este modificată după cum urmează : Toate cultele sunt datoare a face servicii religioase atât la solemnitățile naționale, prevăzute prin legi sau Jurnale ale Consiliului de Miniștri, cât și la cele ocazionale, comunicate prin Ministerul Cultelor.

3. Articolul 27-lea se modifică după următorul fel: Șefii cultelor adică mitropoliții, archiepiscopii, episcopii, superintendenții, administratorii apostolici, vicarii, administratorii, prototopii , aleși sau numiți în conformitate su statutele lor de organizare, nu vor fi recunoscuți și întroduși în funcțiune, decât după aprobarea Prezidiumului Republicii Populare Române, dată pe baza recomandării Ministerului Cultelor, după depunerea jurământului de credință.[2]

Ministerul Cultelor va da și o formulă de jurământ, care trebuie să fie respectat, și după care trebuie să fie depuse jurămîntele conducătorilor bisericești. Această formulă poate fi accesată, analizată și verificată în Monitorul Oficial NR. 51 din 2 Martie 1948. Formula de jurământ este următoarea :

,, Înaintea lui Dumnezeu,

Jur de a fi credincios poporului și de a apăra Republica Populară Română, impotriva dușmanilor din afară și dinăuntru.

Jur că voi respecta și voi face să se respecte de către subalternii mei, legile Republicii Populare Române.

Jur că nu voi intreprinde nicio acțiune de natură a aduce atingere ordinei publice sau integrității Republicii Populare Române.

Așa să-mi ajute Dumnezeu. "[3]

Pentru a îndeplinii această poruncă a Ministerului Cultelor, șefii și ierarhicii ai cultelor religioase au avut un termen de 30 de zile de la publicarea prezentului act, adică trebuia să reinnoirească jurământul de credință în forma prescrisă de lege adică de articolul 27-lea, în fața Ministerului Cultelor ca delegat al Prezidiumului Provozoriu al Republicii Populare Române.

[2] A.A fond 35 b foaie 1536 din 1948
[3] ibidem

BDD-A29541 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 09:11:21 UTC)

În articolul 27-lea este specificat şi formula de jurământ care trebuie să fie depusă înaintea de a întra în funcţie pentru membriile clerului tuturor cultelor şi pentru funcţionarii publici ai cultelor în faţa autorităţii după cum urmează :

„ Membrii clerului tuturor cultelor, la intrarea în funcţiune, vor depune inaintea autorităţii lor competente , jurământul de credinţă, după formula următoare:

Înaintea lui Dumnezeu,

Jur de a fi credincios poporului şi de a apăra Republica Populară Română impotriva dusmanilor din afară şi dinăuntru.

Jur de a respecta legile Republicii Populare Române şi de a păstra secretul în serviciu.

Aşa să-mi ajute Dumnezeu.

Ceilalţi funcţionari publici ai Cultelor, la intrarea în funcţiune, vor depune jurământul de credinţă, prevăzut de articolul 8 din legea Nr. 363 din 1947."

4. La Articolul al 34-lea se va întroduce un nou alineat : Ministerul Cultelor va verifica şi controla de asemenea şi gestiunea veniturilor provenite din patrimonii proprii ale Cultelor sau din orice altă sursă de venituri. Astfel Cultele religioase vor fi puse în situaţia controlului monetar, adică vor fi controlate toate veniturile bisericilor pentru impozitarea lor. Această modificare a articolului 34-lea era necesară din punc de vedere economic, astfel Ministerul Cultelor a a avut posibilitatea de a proceda după bunul plac cu veniturile „nedemocratice" ale Bisericilor, şi a reuşit astfel s-l facă dependenţi din punc de vedere bugetar bisericile faţă de stat.

5. Articolul 51-lea se modifică după cum urmează :

Toate cultele sunt datoare a-şi pune în concordanţă statutele lor de organizare cu prevederile legii pentru regimul general al Cultelor, şi cu dispoziţiunile legii de faţă, în termen de trei luni de la publicarea prezentei legi, înaintându-le imediat Ministerului Cultelor spre aprobare.[4]

Aprobarea are drept scop a constata că statutele nu sunt dispoziţiuni contra legii. Modificările ulterioare în statutele de organizare ale diferitelor culte , se vor face de la această dată numai cu aprobarea Ministerului Cultelor, astfel conducătorii cultelor religioase din Republica Populară Română sunt obligate să obţine simpatia Ministerului Cultelor, şi să aibă o atitudine prietenoasă cu sistemul, pentru a putea păstra funcţiile lor. Cine se impune este urmărit, arestat sau „reeducat" de securitate.

Această schimbare a legii Cultelor a fost votată de Adunarea Deputaţilor în şedinţa de la 20 Februarie, anul 1948, şi sa aprobat cu majoritatete, adică de 160 de voturi pentru, şi două contra .

După această modificare a articolelor din legea cultelor, cultele religioase se trec la aplicarea lor, şi începe inventariatul bisericilor, parohiilor, cladirilor şi imobilelor aparţinând besericilor. După cum este clarificat şi în lege, aceste inventariate trebuie să fie centralizate de către administraţia bisericilor, astfel la Biserica Romano-Catolică din România arhiepiscopia din Alba-Iulia devine Instituţia centralizatoare de gradul I, şi episcopiatele devin Instituţii centralizatoare de gradul II.

Astfel prototopiatele vor centraliza toate inventarele parohiilor şi manăstirilor aparţinând sub zona de influenţă a lor, vor centraliza toate formulalele de inventariate despre averea bisericilor şi parohiilor, şi a bunurilor mobile şi imobile, şi vor trimite la Arhiepiscopia de la Alba-Iulia, adică la Instituţia centralizatoare de gradul I, unde este verificat completarea corectă a formularelor, şi adunarea corectă a mobilelor şi imobilelor la aceste formulare.[5] Episcopul Márton Áron ca să clarifice inventariatul, dă şi o explecaţia în forma unei circulare în 24 ianuarie 1949, în legătura completării formulalelor şi a comisiilor care fac inventariatul. Acest circular se referă la datele păna când trebuie să fie predate formulalele de inventariate[6], la specificarea a Instituţiilor centralizatoare,

[4] ibidem

[5] A.A. Fond 35 foi. 2800/1948

[6] A.A, fond 35, foi. 2800/1948, parohiile şi mănăstirile călugărilor şi călugăriţelor trebuie să trimită formulalele de inventariate completate la Prototopiate şi episcopiate până la data de 31 ianuarie, unde vor fi centralizate, verificate, iar

BDD-A29541 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 09:11:21 UTC)

şi la faptul că Arhiepiscopia RomanoCatolică a încercat să abţine prelungirea termenului de predare a formulalelor de inventariate de la Ministerul Finanţelor prin telegrama, dar Ministerul de Finanţe nu a acceptat această propunere. Episcopul aduce la cunoştinţa Protopopiatelor şi a Episcopiatelor că în periade centralizatoare a formulalelor de inventariate completate şi trimise la ei, adică la Instituţii centralizatoare de gradul II, va fi trimis în fiecare instituţii un Inspector numit de către Ministerul Cultelor, pentru verificarea datelor, din această cauza protopopiatele şi episcopiile sunt obligate să se anunţă Ministeriatul Cultelor despre acele parohii, care nu au trimis până la termen la ei formulalele de inventariate completate.

La 26 Iulie 1948 apare noua decizie a Comisiei de Stat a Planificărilori care este publicat în Monitorul Oficial NR. 171 din 27 Iulie 1948. În această decezie a Comisiei de Planificări Institutul Central de Statistică al Republicii Populare Române a primit însărcinarea de a organiza concursul tuturor Ministerelor şi Direcţiunilor Autonome, un recensământ în care este recenzat toate unităţile administratoare şi toate Instituţiile de utilitate publică din cuprinsul ţării, al căroriveniturişi cheltuieli se găsesc înscrise global sau divizate pe articole, în bugetul general al Statului.

Prin unităţile administritative în înţelesul urmărit de recensământ, se socoteşte fiecare serviciu, subdiviziune dinstinctă sau birou în cadrul ierarhic al Departementului, care în baza pompetenţei ce revine o desfăţoare activităţi administrative de interes obştesc. În cadrul Departamentului Cultelor, adică a bisericilor se ânţelege prin unităţi şi subdiviziuni administrative toate serviciile de administraţie centralizatoare sau centrale, mitropolitele, episcopiatele, ptotopopiatele, parohiile, mănăstirile, filialele şi institutele academice şi scolile confesionale, care exercite învăţământul religios, şi care au obligaţii administrative. Aceste instituţii vor fi puse sub recensământ pentru că au venituri şi cheltuieli înscrise în bugetul Republicii Populare Române.[7]

În această hotărâre a Comisiei de Stat a Planificărilori este clar explicat la ce referă statul sub denumirea de subdiviziuni ale cultelor, adică sub acest termen se înţelege toate unităţile de filiale şi schituri care nu au o administraţie aparte, dar cărori venituri şi cheltuieli sunt înscrise în bugetul Statului. Aceste Unităţi vor fi recenzate la Unităţile Administrative la care aparţin. Recenzarea a fost fixată la ziua de 11 August 1948.

În acest Scop, Sefii unităţilor de gradul cel mai mare din oraşele de reşedinţă, au fost rugaţi de organe, să se prezintă la Comisia Judeţeană de Recensământ, pentru a primi instrucţiuni şi formulare necesare, prezentând cu ocazia această şi o listă cu denumirea şi sediul tuturor unităţilor administratoare care aparţin sub ordinea lor, de pe cuprinsul judeţului respectiv.[8]

Între aceste decizii însă sistemul comunist duce paraler şi a politică mai agresivă de subrimare şi de a pune preoţimea în stare de dificultate pentru a reuşii să impine controlul total asupra veniturile filialelor şi protopopiatelor. Această politică este politica de impozitare a elitelor culturale, a preoţimii şi a chiaburilor. Despre acest lucru am găsit un documunt foarte interas la Arhivele Arhiepiscopiei Romano-Catolici din Alba-iulia, un ducument în limba maghiară unde este schiţat situaţia neplăcută a unui preot din Troiţa, care cere sprijinul şi opinia Episcopului în legăturii nedreptăţii , în care este pus din cauza impozitelor agrare şi a venitelor. De exemplu spune că în 24 februarie 1948 a declarat veniturile parohiale din anul 1947, care erau 410 lei, şi pentru aceast venit a primit un impozit de 1100 de lei, din această cauza, scrie preotul o singură soluţie poate fi găsită, adică nu mai primeşte de le enoriaţi nici un bani nici dacă este titrat în format de cadou, pentru că pur şi simplu nu are cum să plateasca aceste super impozii care depăşesc mult valoarea veniturilor.[9]

---

prototopiatele şi episcopiatele au termenul de trimitere a documentelor de inventariate deja centralizate la Arhiepiscopiatul Romano-Catolic din Alba-Iulia până la data de 10 februarie 1949.

[7] A.A. Fond 35. 1808/1948

[8] Ibidem, de Ministrul Cultelor este ordonat următorul lucru „ *Având în vedere însemnătatea acestei lucrări, Chiriarhiile cum şi Şefii tuturor unităţilor administrative sunt rugaţi a da tot sprijinul, comunicând la vreme dispoziţiunile de mai sus şi organele administrative de judeţe în subordine, cunoscându-se că numai prin conscurs promt şi corect se poate aţi ura bună reuşită a acestei munci de recenzare ”.*

[9] A.A, fond cit, foi 1529/1948

BDD-A29541 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 09:11:21 UTC)

În cadrul Direcțiunii Contabilității și a controlului Financiar, din Ministerul Cultelor, prin deciziunea nr.4404 din 15 Februarie, se va alcătui organizația controlului financiar intern, astfel va fi alcătuit din 3 contabili revizorii de rand I și șapte contabili revizorii de rand II. Organele acestui control vor verifica gestiunile următoarelor instituții : Administrația Centrală a Ministerul Cultelor, Administrațiile centrale ale tuturor cultelor cu instituțiunile și intreprinderile lor, Mănăstirile și instituțiile lor economice, Instituțiile de învățământ religios și internate școalelor, Asociaațiile și fundațiile prsoanelor juridice, care cad sub controlul Ministerului Cultelor, Congregațiunile și Ordinele Călugărești ale tuturor coltelor și Casa de credit a Clerului Ortodox.[10] Acest control financiar intern va avea rolul de a verifica, atât sub aspectul formal, cât și în fond a administrării și folosirii creditelor alocate din bugetul general al statului, iar în caz de necesitate și a mijloacelor proprii adică instituțiunile ale căror bugete se aprobă de Ministere. La cultele fără ierarhie controlul financiar intern va fi exercitat de către organele desemnate de șeful administrațiilor respective.

Ministerul Cultelor însă rezervă dreptul ca membrii de control financiar intern din Minister, să poate verifica și gesttiunile unităților în subordinea centrelor eparhiale, chiar dacă aceste gestiuni au fost verificate de către organele de control financiar intern ale eparhiilor respective.[11]

Constatările organelor de control financiar intern vor fi consemnate în procese verbale, semnate de organul verificator, de conducătorul unității verificate și de conducătorul serviciului de contabilitate respectiv.

Conform legii În cazurile în care conducătorul unității verificate sau conducătorului serviciului de contabilitate respective, au de făcut obiecțiuni împotriva actului întocmit, ei sunt obligați să-și formuleze obiecțiunile lor, odată cu semnarea procesului verbal de verificare. Procesele verbale vor fi transcrise în registrul de procese verbale de inspecție și control ale fiecărei unități, iar o copie de pe procesele verbale de verificare va fi înaintată de organul verificator administrației superioare.

În cazul când se va constata că organele de control financiar în exercitarea mandatului ce au avut nu au referit la timp toate lipsurile sau nu au stabilit neglijențele pentru a se putea lua măsurile necesare de îndreptare sau urmărirea celor vinovați, devin responsabile solidar cu acești. [12]

La 6 August 1949 în urma adresei NR. 135261/949 a Centrului M.A.T. este ,,rugat" Arhiepiscopia Romano-Catolică din Alba-Iulia, de a se înainta de urgență un tabel despre pivnițele și hrubele de depozitare de vinuri și rachiuri deținute de Eparhie și de unitățile în subordinea acestor Eparhii, mănăstiri, Instituții Teologice, Școli și parohii.[13]

Aceste pivnițe și hrubele scrie centralizat din teritoriul aparținut Arhiepiscopiei din Alba-Iuliu, un raport Vicarul General Boga Aloisiu, din care vreau să arăt un mic fragment, ca să fie observat cu cât de mare punctualitate trebuia să raporteze Vicarul General situația pivnițelor.

,,

Nr. Cri.	Denumirea Instituției	Localitatea	Spațiul de capacitate	Capacitatea vaselor cu care sunt utilate spațiile	Observații
1.	Episcopia Rom.Cat. de Alba-Iulia	Alba-Iulia Karl Marx	cca 700 mp	90.000 litri	Afară de capacitatea

[10] A.A. Fond 35 din 1949, foaia 715/1949

[11] Ibidem, un mic rezumat despre controlul financiar intern al Bisericii Romano-Catolice : ,, *Un control financia inern, în cadrul fiecărei instituțiuni centrale și exterioare, compus din revizori contabili, numiți la propunerea șefului instituției respective și cu avizul Directorului Contabilității din Ministerul Cultelor. Aceste organe vor verifica gestiunile următoarelor instituțiuni: Centre Eparhiale cu intreprinderile lor, Fundațiunile administrate de aceste centre, oficiile protopopești și parohiale din cadrul Eparhiilor, Fundațiunile administrate de către protopopiate și parohii, Mănâstirile din cadrul Eparhiilor respective, Congregațiile și Ordinele călugărești ale cultului respectiv* "

[12] Ibidem, foaia 7 din folile 715

[13] A.A, fond 35 din 1949, foi 2229/1949

BDD-A29541 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 09:11:21 UTC)

		nr.27			de 90.000 cca 40.000 l vase nefolosite
2.	Teologia Rom.Cat.	Alba Iulia jud. Alba	suprafața 226 mp Cubajul: 748 m3	54 vase cu capacitatea totală de 47.373 kg	
3.	Capitlul Rom.Cat Fundațiune Vintul de Jos	Vintul de Jos jud. Alba	165 mp	Nare	Crama este în com. Vurpar Jud. Alba
4.	Mănăstirea Ordinului Minoriților din Aiud	Aiud, jud. Alba str. Cuza Vodă	Un vagon	8.000 litri	
5.	Mănăstirea Franciscană	Medias Jud. Tr. Mare Str. St. Gheorghiu nr. 46	Pivnița I.a Longitudinea 20m Latitudinea: 6 m Înălțimea 3m Suprafața: 120 mp Cubajul 360 m3 Pivnița a II-a Longitudine 9m Latitudinea 4.5 m Înâlțimea 2.5 m Suprafața: 40.5 mp cubajul: 101.25 m3 Pivnița a III-a Longitudine 6 m Latitudine 4.5m Înălțimea 2.5m Suprafața: 30 mp Cubajul: 45 m3	Toate vasele sunt luate de către primăria orașului.	Pivnița I-a este folosită pentru zarzavaturi A II-a pivniță a fost folosită pentru vin Al III-a pivniță a fost pentru diferite alimente

BDD-A29541 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 09:11:21 UTC)

,,[14]

Apar probleme şi din punct de vedera al păstrării inventariatului cerut de către Ministerul Cultelor în 1948 despre bunurile mobile şi imobile, astfel în vara anului 1949 Ministerul Cultelor face un anunți pentru Episcopia Romano-Catolică din Alba-Iulia în care se cere ordonarea formularelor în dosare, și organizarea lor, deoarece formalarele de inventariere completate cu situația bunurilor de la 31 Decembrie 1948 nu se pot păstra în bune condiții, în starea în care episcopia a trimis pentru Ministerul Cultelor.[15]

Vicarul General cine în lipsa Episcopului trebuie să exercită puterea, la 3 august retrimită dosarele pentru păstrarea inventarelor al Eparhiei Romano-Catolice di Alba-Iulia cerute de Ministerul Cultelor.

După aceste evenimente, regimul Comunist nu lase pentru Biserica Romano-Catolică nici un moment de odihnă, şi începe repede, naţionalizarea totală a averii Bisericeşti, care iar aduce victime, însă cea mai mare lovitură pe care primeşte Biserica Romano-Catolică vină odată cu decizia Comitetului Provizoriu a Sfatului Popular din 1949 prin Decretul 810.[16] Aici nu este chiar identificat dizolvarea ordinelor călugăreşti, care aparţin Bisericii Romano-Catolice, dar totuşi ura sistemul comunist faţă de Vatican şi faţă de Biserica Catolică e aşa de puternică.

Asta se întâmplă şi în judeţul Mureş, unde activitatea Ordinului Franciscan era foarte veche şi foarte importantă. Prima şi se poate şi cea mai importantă dintre sedii dizolvate care aparţin Ordinului Franciscan este Mănăstirea Franciscană din Tg.Mureş, şi trimiterea preoţilor şi călugărilor la Sumuleu de Ciuc, în judeţul Hargita. Acest fap este văzut de către credincioşi ca o crimă împotriva Bisericii Romano-Catolice, şi ca începutul sfârşitului totală a Catolicismului din România, şi răspândeşte zvonul că şi Biserica Romano-Catolică va avea soarta Bisericii Greco-Catolice, astfel mulţi din frică, că vor fi întopiţi în Biserica Ortodoxă trec de la religia catolică la cea de Reformată, sau la Adventistă de ziua a 7-lea. Despre acest fapt primim informaţii din următorul raportul Serviciului de Securitate a Poporului Judeţului Mureş NR. 1/11589[17]

Şi din acest eveniment putem vedea cu câte demenţă luptă sistemul comunist împotriva Bisericii Romano-Catolice, cât de dur este cu cei care se afla în subordinea lui, şi în ce rapiditate vrea să află totul despre deznodământul poruncii sale. Aici aşi putea să citezi pe Lefevre d'Etaples ,, Pe lumea asta, dacă ne gândim bine, viaţa unui creştin este un război perpetuu ... însă adversarul lui cel mai mare este el însuşi. Nimic nu-i este mai greu decât să-şi învingă dorinţa, trupul: căci prin însăşi natura lui este supus tuturor relelor".[18] Chiar dacă acest citat este scris despre o altă epocă, totuşi eu consider că e potrivit şi pentru acest sistem şi pentru oamenii sistemul.

---

[14] A.A, fond 35 din 1949, foaia 2229/1949

[15] A.A. Fond cit., foaia 2800/1949, Ministerul Cultelor cere Episcopiei Romano-Catolice din Alba-Iulie organizarea formalalelor de inventariat din 1948 ,, *Nu se pot păstra în bune condițiuni în stare în care ni le-ați înaintat, parte din ele fiind chiar rupte și, dat fiind importanța lor, vă rugăm să binevoiți a lua măsuri ca până la data de 1 August să ni se înainteze un număr de mape (coperte de dosar) egal cu numărul unităților de inventariere din Eparhia Dvs în care se vor lega inventarele fiecărei unități. Deasemenea, și pentru unitățile centralizatoare, însă dosare de altă culoare, spre a se deosebi ușor de cele ale unităților de inventariere* "

[16] Decizia Comitetului Provizoriu a Sfatului Pupular, Decretul 810 din 1949 ,, *Consiliul de Miniştri, în şedinţa sa dela 29 Iulie 1949, Luînd în deliberare referatul d-lui ministru al cultelor cu Nr. 21.535 din 1949; Avînd în vedere ca sarcinile de învăţământ, sănătate şi asistenţa publică, conform legilor în vigoare, revin în întregime şi exclusiv Statului; Avînd în vedere ca pe teritoriul Republicii Populare Române mai exista formaţiuni şi organizaţiuni ale unor ordine şi congregatiuni româno-catolice, care au ca unic scop atributiuni de învăţământ, îngrijirea bolnavilor şi asistenţa socială Pe întregul teritoriu al Republicii Populare Române nu vor mai funcţiona formaţiunile şi organizaţiunile următoarelor ordine şi congregatiuni româno-catolice, cu toate institutiunile ce depind în orice fel de ele, fie ca funcţionează ca persoane juridice, fie ca funcţionează ca asociaţiuni de fapt: Congregatia "Fraţilor Scoalei Crestine"; Ordinul "Piaristilor"; Congregatia "Notre Dame de Sion"; Congregatia "Sf. Maria"; Ordinul "Sancta Ursula"; Ordinul "Sfanta Ursula de Uniune Română"*

[17] A.N.D.J.M. *fond INSPECTORATUL JUD.MI MUREŞ-DIR .REG.MAI-MAM, Departementul cultelor*, DOS. 75 f. 24

[18] J.Delumeau, *Păcatul şi frica. Culpabilitatea în Occident. Secolele XIII-XVIII,* Ed. Polirom, Iaşi, 1998

BDD-A29541 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 09:11:21 UTC)

BIBLIOGRAPHY

I. Arhive

1. Arhivele Naţionale. Direcţia Judeţeană Mureş, Fond: *INSPECTORATUL JUD.MI MUREŞ-DIR .REG.MAI-MAM, Departementul cultelor,* Dosarul 32
2. Arhivele Naţionale. Direcţia Judeţeană Mureş, Fond: *INSPECTORATUL JUD.MI MUREŞ-DIR .REG.MAI-MAM, Departementul cultelor,* Dosarul 34
3. Arhivele Naţionale. Direcţia Judeţeană Mureş, Fond: *INSP.JUD.MI MUREŞ-DIR.REG.MAI-MAM, Departamentul cultelor,* Dosarul 75
4. Arhivele Naţionale. Direcţia Judeţeană Mureş, Fond: *INSP.JUD.MI MUREŞ-DIR.REG.MAI-MAM, Departementul cultelor,* Dosarul 76
5. Arhiva Arhiepiscopală din Alba-Iulia, Fond 1 din 1948
6. Arhiva Arhiepiscopală din Alba-Iulia, Fond 1 din 1949
7. Arhiva Arhiepiscopală din Alba-Iulia, Fond 35 a din 1948
8. Arhiva Arhiepiscopală din Alba-Iulia, Fond 35 b din 1948
9. Arhiva Arhiepiscopală din Alba-Iulia, Fond 35 din 1949
10. Arhiva Arhiepiscopală din Alba-Iulia, Fond 35 din 1950
11. Arhiva Arhiepiscopală din Alba-Iulia, Fond 35 din 1951
12. Arhiva Arhiepiscopală din Alba-Iulia, Fond 35 din 1952
13. Arhiva Arhiepiscopală din Alba-Iulia, Fond 35 din 1953
14. Arhiva Arhiepiscopală din Alba-Iulia, Fond 35 din 1954
15. Arhiva Arhiepiscopală din Alba-Iulia, Fond 35 din 1955

II. Lucrări

1. Adriányi, Gábor, *Az egyháztörténet kézikönyve*, Ed. Aurora, München, 1975
2. Andreescu, Andreea; Nastasă, Lucian; Varga, Andrea, *Minorităţi Etnoculturale / Mărturii Documentare/Maghiarii Din România(1945-1955)*, Ed.Centrul de Resurse Pentru Diversitate Etnoculturale, Cluj-Napoca, 2002
3. Barabás, Kisanna; Tamási Zsolt, *A Maros-Küküllői Főesperesi Kerület Plebániáinak Története 19000-Tól 1989-ig*, Ed,Verbum, Cluj-Napoca, 2009
4. Bagossy, Balázs, *Az erdélyi katolicizmus múltja és jelene*, Târnăveni, 1925
5. Bartos Zoltán: *Ministerul AfacerilorInterne,Ministerul Securităţii Statului,Consiliul Securităţii Statului,Documente*, Ed.Risoprint,Cluj-Napoca, 2012
6. Bárdi, Nándor, *Autonóm Magyarok? / Székelyföld változása az ötvenes években/,* Ed.Pro-Print Miercurea Ciuc, 2005
7. Pr. prof. Dr. Bota, M. Ioan, *Istoria Bisericii Universale şi a Bisericii Româneşti de la origini până astăzi,* ediţia a II-a, Editura Viata Crestina, Cluj-Napoca, 2003
8. Bottoni, Stefano, *Transilvania roşie*, Ed. Kriterion, Cluj-Napoca, 2010
9. Bottoni, Stefano, *Sztálin a Székelyeknél*, Ed. Pro-Print, Miercurea Ciuc, 2008
10. Cirják, Árpád, *Zsinati Könyv* , Ed.Glória, Cluj-Napoca, 2001
11. Deletant, D., *Teroarea comunistă în România. Gheorghiu- Dej şi statul poliţienesc,* Ed. polirom, Iaşi, 2001
12. Deletant, D., *Ceauşescu şi Securitatea, Constringere si disidenta in Romania anilor 1965-1989,* Ed. Humanitas, Bucureşti 1989
13. Domokos, Pál, Péter, *Rendületlenül, Ed.* Eötvös Kiadó és a Szent Gellért Egyházi Kiadó, Budapest 1989
14. Iuliu Mureșasn, *Episcopul Márton Áron,* ed. Risoprint, Cluj-Napoca, 2008
15. J.Delumeau, *Păcatul şi frica. Culpabilitatea în Occident. Secolele XIII-XVIII*, Ed. Polirom, Iaşi, 1998

BDD-A29541 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 09:11:21 UTC)

16. Gilbert, T., *Nationalism and Communism in Romania. The Rise and Fall of Ceausescu's Personal Dictatorship*, Boulder- Oxfort, 1990
17. Gillet, O., *Religie şi Naţionalism. Ideologia Bisericii Ortodoxe Române sub regimul comunist*, Ed. Compania, Bucureşti, 2001
18. Köpeci, Béla, *Erdély története III*, Ed. Akdémia, Budapest, 1986
19. Márton, József; Jakabffy Tamás, *Az Erdélyi Katolicizmus Századai*, Gloria nyomda, Kolozsvár 1999
20. Marton, József, *Márton Áron emlékkönyv*, Kolozsvár 1996
21. Marton, József , *Az Erdélyi Gyulafehérvári Egyházmegye Története*, Ed. Gloria Cluj-Napoca 1993
22. Marton, József; Székely Dénes, *Studia Theologica Transylvaniensia*, 1(2000), ed.Státus, Siculeni, 2000
23. Marton, József; Székely Dénes, *Studia Theologica Transylvaniensia*, 2(2001), ed.Státus, Siculeni, 2001
24. Marton, József; Székely Dénes, *Studia Theologica Transylvaniensia*, 15(2012/1), ed.Státus, Siculeni, 2012
25. Marton, József; Székely Dénes, *Studia Theologica Transylvaniensia*, 18(2015/2), ed.Státus, Siculeni, 2015
26. Marton, József; Székely Dénes, *Studia Theologica Transylvaniensia*, 19(2016/1), ed.Státus, Siculeni, 2016
27. Marton, József, *Márton Áron Körlevelek-2*, ed. Pro Print, Miercurea Ciuc, 2015
28. Marton, József, *Márton Áron Egyházi belső ügyek*, ed. Pro Print, Miercurea Ciuc, 2016
29. Marton, József, *Márton Áron Egyház-Állam*, ed. Pro Print, Miercurea Ciuc, 2015
30. Marton, József, *A Gyulafehérvári Római Katolikus Egyházmegye a 20. században*, ed. Pro Print, Miercurea Ciuc, 2014
31. Marton József, Diósi Dávid, *Ecce sacerdos magnus*, ed. Mega Print, Cluj Napoca, 2014
32. Marton, József, *Márton Áron írásai és beszédei,* ed. Altip, Alba Iulia, 1996
33. Marton, József, *Márton Áron, episcopul Ardealului,* ed. Verbum, Cluj-Napoca, 2008
34. Márta Bodó, Gergely Kovács, *Márton Áron Un episcop catolic pe calea crucii,* ed.Verbum, Cluj-Napoca, 2013
35. Márton, Áron, *Keresztség, hit,* Ed. Mentor, Tg-Mureş, 2007
36. Nicolae Gudea, *Biserica Română Unită(Greco-Catolică) 60 de ani de la desfiinţare,* ed. Mega, Cluj-Napoca, 2009
37. Oprea, M., *Banalitatea răului. O istorie a Securităţii în documente 1949-1989*, Ed. Polirom, Iaşi, 2002
38. Oprea, M., *Securiştii partidului, Serviciul de cadre al P.C.R. ca poliţie politică*, Ed. Polirom, Iaşi, 2002
39. Rădulescu, Zoner; Marinescu, B., *Instaurarea totalitarismului comunist în România*, Ed. Cavallioti, Bucureşti, 1995
40. Szalay, Jeromos, *Vértanú püspök, vértanú népe*, Ed. Mission Catholique Hongroise, Paris 1953
41. Tamási Zsolt,*Erdély süveg nélküli püspöke*, Ed. Mentor, Tg.Mureş, 2013
42. P. Szőke, János, *Márton Áron,* Ed. Nyírségi, Nyíregyháza, 1990
43. Vasile, Cristian, *Istoria Bisericii Greco-Catolice sub regimul comunist 1945-1989, Documente şi Mărturii*, Ed.Polirom, Bucureşti 2003
44. Vasile, Cristian, *Între Vatican şi Kremlin. Biserica Greco-Catolică în timpul regimului comunist*, Ed. Curtea veche, Buchureşti, 2004
45. Virt, László , *Katolikus kisebbségek Erdélyben*, Ed. Egyházforum kiadó, Budapest 1991
46. Virt, László , *Márton Áron a lelkiismeret apostola*, Ed. Ecclesia Budapest 1988

BDD-A29541 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 09:11:21 UTC)

47. Virt, László, *Nyitott Szívvel, Márton Áron erdélyi Püskök Élete és Eszméi,* Ed. Teleki László Alapitvány, Budapest, 2002
48. Vincze, Gábor*, Illúziók és csalódások*,Ed. Státus, Miercurea Ciuc 1999
49. Vincze, Gábor , *A romániai magyar kisebbség történeti kronológiája*, Ed. Teleki Lázsló Alapitvány, 1944-1953 Budapest-Szeged 1994

BDD-A29541 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 09:11:21 UTC)